

Sygn. akt **III AUa 1536/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Roman Walewski

Protokolant: Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2024 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **K. F.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o wysokość emerytury górniczej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie

z dnia 27 października 2021 r. sygn. akt III U 634/21

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia o kosztach procesu do dnia zapłaty.

	Roman Walewski	
--	----------------	--

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21.05.2021r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. Inspektorat w K. przyznał K. F. prawo do emerytury górniczej na podstawie art. 50a ustawy o emeryturach i rentach. Ustalając wysokość emerytury organ rentowy przeliczył okres pracy górniczej wnioskodawcy w rozmiarze 188 miesięcy przelicznikiem 1,2 oraz okres pracy górniczej w rozmiarze 151 miesięcy przelicznikiem 1,8.

Z uzasadnienia tej decyzji wynikało, że organ rentowy nie uwzględnił do ustalenia prawa do emerytury w wymiarze półtorakrotnym okresów pracy górniczej od 17.02.1992r. do 30.11.2002r., od 01.11.2006r. do 31.10.2007r., na stanowisku: rzemieślnicy zatrudnieni na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń wymienionym w załączniku nr 3 dziale III pkt 7 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury lub

renty oraz od 01.03.2009r. do 31.05.2020r., na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 dziale III pkt 1 ww. rozporządzenia.

Od powyższej decyzji odwołał się K. F.. Nie zgodził się z nieuznaniem okresów pracy od 17.02.1992r. do 30.11.2002r. i od 01.11.2006r. do 31.10.2007r. do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

Sąd Okręgowy III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 27 października 2021 r. (sygn. akt III U 634/21) :

1. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyjął do ustalenia emerytury wnioskodawcy w wymiarze półtorakrotnym okresy pracy górniczej:

od 17 lutego 1992r. do 15 lutego 2000r.

od 1 kwietnia 2000r. do 30 listopada 2002r.

od 1 listopada 2006r. do 20 maja 2007r.

od 6 lipca 2007r. do 31 października 2007r.

z zastosowaniem do tych okresów przelicznika 1,8 zgodnie z dołączoną ewidencją dniówek półtorakrotnych.

2. zasądził od pozwanego na rzecz odwołującego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

3. nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Podstawą rozstrzygnięcia wyroku sądu I instancji były następujące ustalenia i rozważania.

K. F. urodził się (...)

W dniu 01.03.2021r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Zawniosował także o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Do wniosku odwołujący dołączył świadectwo wykonywania pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą z dnia 26.01.2021r. wystawione przez (...) K., w którym potwierdzono, że wnioskodawca jest zatrudniony od dnia 16.08.1989r. do nadal.

W świadectwie tym potwierdzono również wykonywanie przez wnioskodawcę w tym okresie, stale i w pełnym wymiarze, pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na stanowiskach według rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994r.:

- od 16.08.1989r. do 24.07.1990r. ,jako rzemieślnicy zatrudnieni stale na odkrywce przy wykonywaniu bieżących robót montażowych, konserwacyjnych, remontowych: ślusarze, spawacze, elektrycy, mechanicy, motorzyści, wulkanizatorzy, automatycy, cieśle, według załącznika nr 2 pkt 32,

- od 01.09.2008r. do 28.02.2009r. , jako operator przenośników taśmowych na odkrywce i jego pomocnik według zał. 2 pkt. 13 w tym okresie stale i w pełnym wymiarze pracy górniczej określonej w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na stanowiskach według Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994r.,

- od 17.02.1992r. do 30.11.2002r. jako rzemieślnicy zatrudnieni na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu

i demontażu tych maszyn i urządzeń według załącznika nr 3 cz. III pkt 7,

- od 01.12.2002r. do 31.10.2006r. jako operator koparek wielonaczyniowych i zwałowarek na odkrywce według załącznika nr 3 cz. III pkt 5,

- od 01.11.2006r. do 31.10.2007r. jako rzemieślnicy zatrudnieni na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń według załącznika nr 3 cz. III pkt 7,

- od 01.11.2007r. do 31.08.2008r. jako operator koparek wielonaczyniowych i zwałowarek na odkrywce według załącznika nr 3 cz. III pkt 5,

- od 01.03.2009r. do 31.05.2010r jako górnik kopalni odkrywkowej według załącznika 3cz.III pkt.1,

- od 01.06.2010r. do nadal jako operator koparek wielonaczyniowych i zwałowarek na odkrywce według załącznika nr 3 cz. III pkt 5,

W świadectwie tym wymieniono również pozostałe okresy pracy wnioskodawcy w zakładzie:

- od 25.07.1990r. do 20.01.1992r. – służba wojskowa,

- od 21.01.1992r. – 16.02.1992r. – ustawowa przerwa po wojsku.

Odwołujący do wniosku o emeryturę dołączył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu oraz załącznik do (...)7. Przedłożył także wykazy dniówek za lata 1992 – 2020 prowadzonych na bieżąco, z których wynika, że w tych latach pracował w przodku.

W związku ze złożonym przez K. F. wnioskiem o emeryturę organ rentowy wszczął postępowanie wyjaśniające.

W toku przeprowadzonego przez ZUS postępowania wyjaśniającego zakład pracy odwołującego przekazał informację, że jego praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywkach kopalni, pracował na koparkach wielonaczyniowych w oddziale górniczym odkrywki K., zajmował stanowiska młodszego operatora koparki, operatora koparki.

Decyzją z dnia 21.05.2021r. organ rentowy przyznał odwołującemu emeryturę.

Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia ze wskaźnikiem 139,19%, uwzględniając 29 lat i 9 miesięcy okresów składkowych oraz 1 rok 7 miesięcy okresów nieskładkowych.

Do wysokości emerytury organ rentowy zastosował przelicznik 1,2 do 188 miesięcy pracy górniczej, a przelicznik 1,8 - do 151 miesięcy. Wypłata emerytury uległa zawieszeniu, ponieważ K. F. kontynuował zatrudnienie .

Wnioskodawca w dniu 09.06.2021r. złożył do pozwanego wniosek o podjęcie wypłaty zawieszzonego świadczenia dołączając świadectwo pracy, z którego wynikało, że stosunek pracy ustał w dniu 09.06.2021r. Załączył również zaświadczenie o pracy przodkowej w okresie od 01.06.2010r. do 09.06.2020r. na stanowisku operatora koparki (zał. 3 cz. III pkt 5), wraz z wykazem dniówek półtorakrotnych za okres od 01.01.2021r. do 09.06.2021r.

Decyzją z dnia 29.06.2021r. organ rentowy przyznał odwołującemu emeryturę. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto wynagrodzenie z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, ze wskaźnikiem 139,19%, uwzględniając 361 miesięcy okresów składkowych oraz 19 miesięcy okresów nieskładkowych. Do wysokości emerytury

organ rentowy zastosował przelicznik 1,2 do 188 miesięcy pracy górniczej oraz przelicznik 1,8 do 156 miesięcy pracy górniczej.

Z uzasadnienia tej decyzji wynikało, że ZUS nie uwzględnił do ustalenia prawa do emerytury w wymiarze półtorakrotnym okresów pracy górniczej od 17.02.1992r. do 30.11.2002r., od 01.11.2006r. do 31.10.2007r. oraz od 01.11.2007r. do 31.05.2010r. wskazanych w świadectwie wykonywania pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą z dnia 26.01.2021r. na stanowisku: rzemieślnicy zatrudnieni na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń wymienionym w załączniku nr 3 dziale III pkt 7 oraz na stanowisku górnik kopalni odkrywkowej – zał.3 cz. III pkt.1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej.

Zdaniem ZUS, z dokumentów nadesłanych przez zakład pracy nie wynikało jednoznacznie, że wnioskodawca wykonywał prace w przodku.

W toku przeprowadzonego postępowania Sąd Okręgowy ustalił, że K. F. został zatrudniony w (...) K. w dniu 11.08.1989r. jako ślusarz konserwator tras w Oddziale KG-1. Od 17 lutego 1992r. do 30.11.2002r. i od 01.11.2006r. do 31.10.2007r. odwołujący wchodził w skład obsługi górniczej koparki, która składała się z sześciu osób: przodowego koparki, operatora koparki, operatora załadowniczego i dwóch taśmowych. Pracował jako operator urządzeń za- i wyładowniczych na koparce (...) -1 na odkrywce K. i na koparce SchRs -900 ,na odkrywce D.. Sterował podawarką i do jego zadań należało nadzorowanie końcowego odcinka taśmy znajdującego się na koparce, formowania urobku na taśmie, obsługiwanie stołu załadowniczego, przy pomocy którego urobek był dokładniej formowany i przenoszony na przenośnik taśmowy. Wnioskodawca w okresie postoju koparki uczestniczył w jej remontach. Remonty koparki SRs 1200 przypadały w okresie od 16.02.2000r. do 31.03.2000r., od 12.05.2003r. do 04.07.2003r. i od 11.09.2006r. do 26.10.2006r. Natomiast remonty koparki SchRs 900 odbywały się od 21.05.2007r. do 07.7.2007r.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok uznając, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W analizowanej sprawie, jak zaznaczył Sąd Okręgowy, organ rentowy przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy za sporne okresy, tj. od 17.02.1992r. do 30.11.2002r. i od 01.11.2006r. do 31.10. 2007r., na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2020.53) zastosował przelicznik 1,2, a wnioskodawca domagał się przeliczenia ww. okresu według przelicznika 1,8 zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Z powyższej regulacji wynika, że przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej przelicznik 1,8 za każdy rok pracy stosuje się wyłącznie do pracy, o której mowa w art. 50d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pracami, do których stosuje się przelicznik 1,8, zgodnie z art. 50d ust. 1 ustawy, są okresy pracy w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych a także w drużynach ratowniczych.

Należy zatem przy tym mieć na względzie, że praca w przodkach to praca bezpośrednio wiążąca się z procesami związanymi z wydobywaniem kopalin, pozyskiwaniem złóż węgla brunatnego.

Wykaz stanowisk pracy wykonywanej w przodkach uwzględnianej w wymiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3 ustawy emerytalnej. Z uwagi na to, że rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2

i 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (t.j.: Dz. U. z 1995 r. Nr 30, poz. 154).

Jak podnosił Sąd Okręgowy ,z utrwalonego orzecznictwa wynika, że przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, a dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie jako pracę górniczą, lecz rzeczywisty zakres obowiązków ubezpieczonego.

Zatem zastosowanie przelicznika 1,8 do pracy wnioskodawcy na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 3 do rozporządzenia wymaga, aby praca ta odpowiadała treści art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wnioskodawca niewątpliwie przedłożył świadectwo wykonywania pracy górniczej za sporne okresy oraz zaświadczenie z dnia 09.06.2021r., w których zakwalifikowano jego pracę w okresach od 01.06.2010r. do 09.06.2021r. jako pracę wymienioną w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w Załączniku nr 3/III pkt 5 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r., a pracę w okresach od 17.02.1992r. do 30.11.2002r., od 01.11.2006r. do 31.10.2007r.- jako pracę wymienioną w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej w Załączniku nr 3/III pkt 7 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994r.

Przedłożył także wykazy dniówek, prowadzonych przez pracodawcę na bieżąco , bez udziału Komisji Weryfikacyjnej.

Samo stwierdzenie przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy górniczej, że wnioskodawca zajmował stanowisko wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia dział III pkt 7 tj. rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujący prace elektryczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, nie jest jeszcze równoznaczne z wykonywaniem przez niego pracy, o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy.

Jak zauważył sąd I instancji ,wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia ,odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50d ust. 1 pkt. 1 ustawy emerytalnej.

Załącznik nr 3/III wymienia stanowiska:

- 1) górnik kopalni odkrywkowej,
- 2) górnik strzałowy kopalni odkrywkowej,
- 3) operator koparek jednonaczyniowych na odkrywce,
- 4) operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce,
- 5) operator koparek wielonaczyniowych i zwałowarek na odkrywce,
- 6) operator pomp i sprzężarek na odkrywce zatrudniony w przodku bezpośrednio w procesie urabiania,
- 7) rzemieślnicy zatrudnieni na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujący prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń,

8) ratownicy kopalnianych drużyn ratowniczych, ratownicy zatrudnieni w Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego lub okręgowych stacjach ratownictwa górniczego i mechanicy sprzętu ratowniczego drużyn kopalnianych, wykonujący pracę górniczą na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 2.

W ocenie sądu I instancji ,przeprowadzone postępowanie potwierdziło dane zawarte w świadectwie pracy górniczej. Ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia tj. od 17.02.1992r. do 30.11.2002r. i od 01.11.2006r. do 31.10. 2007r., niezależnie od przypisanych mu w angażu stanowisk pracy ,zajmował się wyłącznie pracą na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy obsłudze koparek .

Swoje obowiązki wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach wielonaczyniowych. Był taśmowym i operatorem załadowniczym. Zajmował się czyszczeniem taśm i załadunkiem urobku. Jego praca polegała na sterowaniu podawarką w celu równomiernego załadunku na taśmociąg lub odbioru urobku z taśmociągu na koparkę . Wchodził w skład brygady obsługującej koparkę SRs 1200-1 i SchRs 900. W tym też czasie pracodawca prowadził dla odwołującego ewidencję dniówek półtorakrotnych. Tego rodzaju praca jest pracą wykonywaną bezpośrednio przy urabianiu urobku i przy innych pracach przodkowych, o której mowa w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy. Przyjąć należy, że ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę, o jakiej mowa w załączniku nr 3 część III punkt 7.

Jak argumentował Sąd Okręgowy, nazewnictwo stosowane przez zakład pracy nie ma decydującego znaczenia. Decydujące znaczenie mają bowiem rzeczywiste obowiązki wykonywane przez pracownika, a nie nazwa jego stanowiska pracy (vide: Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2001r., II UKN 263/00, LEX nr 387308, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998r., sygn. II UKN 570/97, publ. OSNP 1999/6/213).

W ocenie sądu I instancji , przeprowadzone postępowanie potwierdziło dane zawarte w świadectwie wykonywania pracy górniczej. Ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia, tj. od 17.02.1992r. do 30.11.2002r. i d 01.11.2006r. do 31.10. 2007r. zajmował się wyłącznie pracą na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy ,przy obsłudze koparki.

Praca odwołującego odbywała się wyłącznie w przodku eksploatacyjnym, czyli w tej części wyrobiska eksploatacyjnego, w której urabia się skałę, czyli węgiel brunatny i nadkład łącznie z kopalinami towarzyszącymi, a która obejmuje skarpy urabianego zbocza oraz tę część poziomów roboczych, na których aktualnie pracują maszyny urabiające. Sąd wyłączył z w/w okresów czas pracy wnioskodawcy na koparce, kiedy uczestniczył w planowanych remontach. Zakład pracy wskazał okresy, kiedy maszyny były wyłączone z ruchu.

Ustalając powyższe Sąd Okręgowy oparł się na dokumentacji pochodzącej z akt osobowych wnioskodawcy oraz jego zeznaniach, a także na zeznaniach świadków, którym dał wiarę jako logicznym, przekonującym, zgodnym i znajdującym pokrycie w przedłożonych dokumentach.

W konsekwencji – na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. , sąd 1. instancji zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 2. wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. § 9 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U z 2018r. poz. 265).

Skoro wyjaśnienie wszystkich wątpliwości umożliwiających podjęcie rozstrzygnięcia w sprawie nastąpiło na etapie postępowania przed sądem, nie można było stwierdzić odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie istnienia okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalnej (pkt 3 wyroku).

Apelację od powyższego wyroku ,m zaskarżając go w całości wniósł pozwany organ rentowy, który zarzucił:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2021r., poz. 291) ustawy poprzez jego zastosowanie i nieuzasadnione stwierdzenie, że odwołujący w okresach od 17.02.1992r. do 15.02.2000r., od 01.04.2000r. do

30.11.2002r., od 01.11.2006r. do 20.05.2007r i od 06.07.2007r. do 31.10.2007r. wykonywał pracę górniczą liczoną w wymiarze półtorakrotnym, co w konsekwencji doprowadziło sąd do błędnego przekonania, że odwołującemu przysługuje za ten okres prawo do ustalenia wysokości emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,8;

2) naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i błędne ustalenie na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, że odwołujący w okresach od 17.02.1992r. do 15.02.2000r., od 01.04.2000r. do 30.11.2002r., od 01.11.2006r. do 20.05.2007r i od 06.07.2007r. do 31.10.2007r. wykonywał pracę górniczą w przodku o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało, że odwołujący w spornym okresie pracy takiej nie wykonywał.

Skarżący wskazał, że Sąd Okręgowy w Koninie niezgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy ustalił, iż odwołujący w okresach od 17.02.1992r. do 15.02.2000r., od 01.04.2000r. do 30.11.2002r., od 01.11.2006r. do 20.05.2007r i od 06.07.2007r. do 31.10.2007r. wykonywał pracę górniczą w przodku, o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało, że odwołujący w spornym okresie pracy takiej nie wykonywał.

Wskazując na te zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku sądu I instancji i oddalenie odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 21.05.2021r. znak: (...), ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji oraz o zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Odwołujący reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, w odpowiedzi na apelację, wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się całkowicie bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, sąd I instancji przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie, z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów, przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c.. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne, bez potrzeby ponownego ich przytaczania. W świetle powyższego zarzuty apelacji nie mogły prowadzić do zmiany wyroku.

W tym miejscu wskazać należy podstawy prawne niniejszego orzeczenia.

Przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej, zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2023.1251.ze zm.), stosuje się następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt. 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywcę w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Natomiast zgodnie z art. 50 d ust. 1 powołanej ustawy w brzmieniu obowiązującym od dnia 19.10.2022 r., przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego:

1) w przodkach bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu i zwałowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących, transportujących i zwałujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych

2) w drużynach ratowniczych.

Wykaz stanowisk pracy wykonywanej w przodkach uwzględnianej w wymiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej

z art. 50d ust. 3 ustawy emerytalnej. Z uwagi na to, że rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2

i 3 do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U.1995.2.8), wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (t.j.: Dz.U.1995.30.154).

Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Stanowiska pracy, na których zatrudnienie zalicza się w wymiarze półtorakrotnym określone zostały szczegółowo w załączniku nr 3 do wskazanego wyżej rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994r.

Spośród wymienionych w dziale III załącznika nr 3 stanowisk w kopalniach węgla brunatnego zaliczanych w wymiarze półtorakrotnym, w punkcie 7 wymieniono pracę rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujących prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń.

Tak więc podstawowym wymogiem, aby można było uznać pracę za pracę górniczą kwalifikowaną, określoną w art. 50 d ust. 1 pkt. 1 ustawy emerytalnej jest, aby praca w przodkach była wykonywana bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu i zwałowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących, transportujących i zwałujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych.

W analizowanej sprawie słusznie uznał sąd I instancji, że w spornych okresach od 17.02.1992r. do 30.11.2002r. i od 01.11.2006r. do 31.10. 2007r. odwołujący wykonywał pracę górniczą przodkową. Jak prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy, odwołujący swoje obowiązki wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach wielonaczyniowych. Odwołujący był taśmowym i operatorem załadunkowym. Zajmował się czyszczeniem taśm i załadunkiem urobku. Jego praca polegała na sterowaniu podawarką w celu równomiernego załadunku na taśmociąg lub odbioru urobku z taśmociągu na koparkę. Wchodził w skład brygady obsługującej koparkę SRs 1200-1 i SchRs 900. W tym też czasie pracodawca prowadził dla odwołującego ewidencję dniówek półtorakrotnych.

Również dla sądu odwoławczego nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju praca jest pracą wykonywaną w przodku, bezpośrednio przy urabianiu urobku i przy innych pracach przodkowych, a więc pracą, o której mowa w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Tak więc ubezpieczony faktycznie wykonywał pracę, o jakiej mowa w cyt. wyżej przepisie ustawy emerytalnej oraz w załączniku nr 3 część III punkt 7 przywołanego wyżej rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994r.

Tak więc, w ocenie Sądu Apelacyjnego, w okresie objętym sporem, odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę przodkową kwalifikowaną jako praca górnicza zaliczana w wymiarze półtorakrotnym.

W kopalniach węgla brunatnego w wymiarze półtorakrotnym uwzględnia się prace rzemieślników zatrudnionych na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach, wykonujących prace górnicze, mechaniczne, elektryczne i hydrauliczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń (załącznik 3, część III, poz. 7, do rozporządzenia).

Aby zatem praca rzemieślnika wymienionego w pkt 7 części III załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, można zaliczyć do prac określonych w art. 50 d ust. 1 pkt. 1 ustawy emerytalnej, musi być wykonywana nie tylko na odkrywce ale i w przodku.

Zgodnie z ust. 1a ww. przepisu, przez przodek rozumie się obszar wyrobiska górniczego, w którym są wykonywane prace bezpośrednio związane z wydobywaniem kopaliny lub drążeniem tego wyrobiska, w tym ścianę, a w odkrywkach również obszar związany bezpośrednio z urabianiem kopaliny, nadkładu lub skał otaczających oraz ze zwałowaniem, w tym formowaniem korpusu zwału, a także strefę przyprzodkową stanowiącą obszar bezpośrednio przyległy do przodka, ustalony w kopalni na podstawie organizacyjno-technicznych metod wykonywania robót górniczych, w której są wykonywane prace związane z odstawą urobku oraz utrzymaniem wyrobiska.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że z powyższego wynika, że pojęcie przodka zostało poszerzone również o m.in. obszar związany bezpośrednio z urabianiem kopaliny, nadkładu lub skał otaczających oraz ze zwałowaniem.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny zaznacza, że zgodnie z art. 9 ustawy z 9.06.2022 r. o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2022.1504.), do postępowań w zakresie ustalania prawa do górniczej emerytury i jej wysokości wszczętych i niezakończonych przez dzień wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. 19.10.2022 r.), a taką sprawą jest niewątpliwie sprawa niniejsza, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Zdaniem sądu odwoławczego apelujący zdaje się bazować na założeniu, że o tym, czy dana praca jest pracą górniczą zwykłą, czy pracą górniczą kwalifikowaną decyduje brzmienie przepisów aktów wykonawczych, w tym przypadku załączników do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Tymczasem, zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny i orzecznictwa, w przypadku sporu o kwalifikację danego stanowiska, decydujące znaczenie dla uznania okresu zatrudnienia na danym stanowisku za pracę górniczą podlegającą zaliczeniu w wymiarze półtorakrotnym ma nie nazwa stanowiska, lecz rodzaj faktycznie wykonywanej pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych).

Nie może zatem o tym decydować wykaz stanowisk pracy sporządzony przez pracodawcę, ani zmiana kwalifikacji zajmowanego stanowiska pracy, dokonana przez Komisję Weryfikacyjną, ani rozporządzenie wykonawcze, ani tym bardziej wewnętrzne zarządzenia pracodawcy. Nie ulega wątpliwości, że nie mogą one przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień, niż uczynił to ustawodawca, zaś wykładnia przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, nie może zmieniać ani rozszerzać ustawowej definicji kwalifikowanej pracy górniczej.

Innymi słowy, ocena pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym powinna się koncentrować na jej ustawowych warunkach, tj. pojęciu tej pracy, a nie na samej nazwie stanowiska pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 marca 2017 r., III AUa 965/16).

Sąd Apelacyjny zauważa, że w niniejszej sprawie ustalenia sądu I instancji były jasne, pewne i niesporne. Apelujący w żaden sposób i w żadnym zakresie ustaleń tych nie kwestionował.

Nie było zatem sporu, że odwołujący w spornych okresach wchodził w skład załogi/brygady, która obsługiwała kopalnię pracującą w przodku wydobywczym.

Jako operator urządzeń za - i wyladowczych na takiej kopalni z pewnością, niezależnie, czy nazywać to pracą operatora czy też pracą rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na kopalni – wykonywał prace w przodku, o której mowa w art. 50d ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku (tu nadkładu).

Dywagacje skarżącego, jakie prace powtarzają się załącznikach nr 2 i nr 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty, w żadnej mierze nie zmieniają tego, jaką pracę, gdzie i w jaki sposób wykonywał odwołujący. Jak to wykazano wyżej, była to bez wątpienia praca górnicza kwalifikowana.

Sąd I instancji trafnie zatem ustalił stan faktyczny i prawidłowo ocenił materiał dowodowy zebrany w sprawie.

Mając na uwadze powyższe rozważania prawne, Sąd Apelacyjny uznał, że złożona apelacja jest całkowicie bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu (pkt 1 wyroku).

Orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 § 1, 1¹ i 3, art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust.2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U.2015.1804) w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

	Roman Walewski	
--	----------------	--